

The Perspectives of Thai People on the Spread of COVID-19 From Caricatures in LINE Application

มุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จากภาพล้อในแอปพลิเคชันไลน์

Wararat Mahamontri

วราวัธ มหามณเฑียร

Faculty of Humanities, Naresuan University, Thailand

Corresponding author

e-mail: kunjaejai@yahoo.com

Received 09-02-2023

Revised 04-08-2023

Accepted 15-08-2023

Abstract

Objectives: This research aimed to investigate Thai people's perspectives on the spread of COVID-19 from caricatures in LINE application and to analyze the use of language that presents those perspectives using Ferdinand de Saussure's theory of semiology.

Methods: The study was conducted in 5 steps: studying related documents and research work; collecting a total of 110 COVID-19 related caricatures from LINE application during the years 2020–2021; analyzing Thai people's perspectives and the use of language that presents those perspectives; presenting the results in a descriptive analysis format; and summarizing and discussing the results as well as giving recommendations.

Results: The results revealed that the perspectives of Thai people on the COVID-19 pandemic could be grouped into 8 aspects: the COVID-19 disease, the COVID-19 vaccines, the government, the politics, online class instructions, occupations, the economy or life quality, and people who were COVID-19 free. In terms of the use of language in the caricatures, both verbal and non-verbal means of communication were employed. Non-verbal language was used through pictures and colors, whereas verbal language was used through the play of sounds and words as well as impolite words, ironies, overstatements, words with a twist, name distortions, quotations, metaphors, comparative statements, visual metaphors, rhetorical questions and parallel statements. Such usage implied the Thai people's perspective upon the COVID-19 outbreak through the use of comic relief, caricature and satire. This demonstrated the ability to implement humor to reduce stress and alleviate the tension of controversial issues, especially those related to criticism against the Thai government.

Application of this study: The use of language found in this research can be applied to create caricatures, satire and sarcasm in various types of media.

Keywords: perspective, Thai people, Covid-19, caricature, LINE application

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จากภาพล้อในแอปพลิเคชันไลน์ รวมถึงวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอมุมมองดังกล่าวด้วยแนวคิดทฤษฎีสัญวิทยาของแฟร์ดินันด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure)

วิธีการศึกษา: ในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลภาพล้อเกี่ยวกับโรคโควิด-19 จากแอปพลิเคชันไลน์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2564 รวมจำนวน 110 ภาพ วิเคราะห์มุมมองของคนไทยและลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอมุมมองดังกล่าว นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ สรุป อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา: ผลการศึกษาพบว่า คนไทยมีมุมมองที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จำนวน 8 ประเด็น ได้แก่ มุมมองต่อโรคโควิด-19 มุมมองต่อวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 มุมมองต่อรัฐบาล มุมมองต่อการเมือง มุมมองต่อการเรียนออนไลน์ มุมมองต่ออาชีพ มุมมองต่อเศรษฐกิจหรือคุณภาพชีวิต และมุมมองต่อผู้ไม่ติดเชื้อโควิด-19 ส่วนลักษณะการใช้ภาษาในภาพล้อประกอบด้วยรูปสัญลักษณ์ที่เป็นอวัจนภาษาและวัจนภาษา

อวัจนภาษาที่ใช้ ได้แก่ ภาพและสี ส่วนวัจนภาษาที่ใช้ ได้แก่ การเล่นเสียง การเล่นคำ การใช้คำไม่สุภาพ การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การใช้ถ้อยคำเกินจริง การใช้ถ้อยคำแบบหักมุม การดัดแปลงชื่อ การอ้างคำพูด การใช้อุปลักษณ์ การใช้ความเปรียบ การใช้อุปมาทางการเห็น การใช้คำตามเชิงวาทศิลป์ และการใช้โครงสร้างขนานความ การใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ ข้างต้นสื่อความหมายโดยนัยถึงมุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีเจตนาเพื่อสร้างความตลกขบขัน ล้อเลียน ไปจนถึงประชดประชันเสียดสี แสดงให้เห็นความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันคลายความตึงเครียดให้แก่คนไทย และช่วยลดทอนความรุนแรงของเรื่องที่กำลังกล่าวถึงโดยเฉพาะประเด็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล

การประยุกต์ใช้: สามารถนำลักษณะการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันที่พบในงานวิจัยนี้ไปใช้สร้างสรรค์ผลงานเชิงล้อเลียนหรือประชดประชันเสียดสีในสื่อประเภทต่าง ๆ

คำสำคัญ: มุมมอง คนไทย โรคโควิด-19 ภาพล้อ แอปพลิเคชันไลน์

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus disease 2019) หรือเรียกโดยย่อว่า โรคโควิด-19 (COVID-19) เริ่มเป็นที่รู้จักในประเทศไทยตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 โดยมีจุดกำเนิดที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน (Infectious Diseases and Epidemiology Clinicians Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital Mahidol University, 2020 : 3) ต่อมาเริ่มเข้ามาระบาดในประเทศไทยโดยพบผู้ป่วยรายแรกเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2563 (Open Development Thailand, 2020) และได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย ระบบเศรษฐกิจ ระบบสาธารณสุข จนถึงระบบการศึกษา ประชาชนมีความหวาดกลัวโรคดังกล่าวเนื่องจากเป็นโรคอุบัติใหม่ ยังไม่มีวัคซีนป้องกัน และยังไม่มียารักษา ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากทั่วโลก นอกจากนี้โรคโควิด-19 ยังเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของคนไทย ทำให้เกิดวิถีปกติใหม่หรือ New Normal ซึ่งเป็นการใช้ชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเพื่อป้องกันตนเองและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมืออยู่เสมอด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์ การเว้นระยะห่างจากบุคคลอื่นเมื่ออยู่ในที่ชุมชน เป็นต้น

ความหวาดกลัวและความกังวลเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ส่งผลให้เกิดมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดออกมาจากหลายภาคส่วน หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างสนับสนุนการทำงานที่บ้าน (Work from Home) ส่วนสถานศึกษาให้นักเรียนนิสิตนักศึกษาเรียนผ่านระบบออนไลน์ (Online) แทนการเรียนในชั้นเรียน (Onsite) ต่อมาในช่วงปลาย พ.ศ. 2563 สถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดจากเชื้ออู่ฮั่นเริ่มคลี่คลาย ประชาชนกลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้มากขึ้นแต่ยังคงรักษามาตรการการดูแลตนเอง นอกจากนี้ต่างประเทศยังมีการผลิตวัคซีนยี่ห้อต่าง ๆ ขึ้นมา ซึ่งรัฐบาลไทยได้สนับสนุนงบประมาณจัดซื้อวัคซีนเพื่อฉีดให้แก่ประชาชนทำให้ประชาชนมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2564 มีรายงานว่าพบเชื้อโควิด-19 สายพันธุ์อังกฤษซึ่งมีการระบาดที่รวดเร็วกว่าเดิม และในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564 ได้เกิดการระบาดขึ้นอีกครั้งจากเชื้อโควิด-19 กลายพันธุ์จากประเทศอินเดีย ชื่อว่า เดลตา โดยพบที่แคมป์คนงานหลักสี่ (Petcharavej Hospital, 2021) เชื้อสายพันธุ์นี้แพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วและแพร่ลงปอดได้ง่ายทำให้ผู้ติดเชื้อมีอาการรุนแรงมากขึ้น (Vichavej International Nongkhaem Hospital, 2021) หลังจากนั้นในวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2564 มีรายงานว่าพบหญิงไทยคนแรกติดเชื้อโควิด-19 กลายพันธุ์ชื่อว่า โอไมครอน ซึ่งพบครั้งแรกในทวีปแอฟริกา เชื้อไวรัสสายพันธุ์นี้สามารถเข้าสู่เซลล์ทำให้ติดเชื้อง่ายขึ้นและมีการแพร่กระจายได้ง่ายยิ่งขึ้น (King Chulalongkorn Memorial Hospital Thai Red Cross Society, 2021) ส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดในประเทศไทยเป็นวงกว้างจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565 พบผู้ติดเชื้อรายวันมากกว่า 20,000 คน (ไม่รวมผลการตรวจจากผู้ติดเชื้อเข้าข่ายหรือ ATK อีกประมาณ 20,000 คน) (Department of Disease Control Ministry of Public Health, 2022)

ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่ปลายพ.ศ. 2562 - พ.ศ. 2564 มุมมองความคิดความรู้สึกของคนไทยต่อโรคโควิด-19 และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากโรคดังกล่าวสะท้อนให้เห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องสื่อหนึ่งที่เป็นช่องทางในการส่งต่อข้อมูลกันอย่างแพร่หลายและรวดเร็ว คือ แอปพลิเคชันไลน์ อย่างไรก็ตามน่าสังเกตว่ามุมมองเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในแอปพลิเคชันไลน์มักนำเสนอเป็นภาพล้อ (caricature) ซึ่งเป็นการสื่อความหมายด้วยภาพอย่างจงใจเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์ โดยแฝงการล้อเลียน ประชดประชัน เสียดสี ตำหนิ รวมไปถึงกระตุ้นจิตสำนึกของบุคคล

ผ่านศิลปะการใช้ภาพและถ้อยคำแบบแฝงอารมณ์ขัน (Ngamleur, 2016 : 52) ดังนั้นจึงน่าสนใจว่าการสื่อความหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในภาพล้อมีการใช้ภาพและถ้อยคำลักษณะใดบ้างที่ทำให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์ขัน

เมื่อศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับภาพล้อและการสร้างอารมณ์ขันพบการใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขันหลายรูปแบบ เช่น งานวิจัยของ Glahwikgid (2005) ศึกษาอารมณ์ขันในข้อความสั้นสำเร็จรูป พบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน 8 วิธี ได้แก่ การทำให้เป็นเรื่องสัปดน การล้อเลียน การใช้สัญลักษณ์ การเล่นสำนวน การใช้คำถาม การใช้ภาพพจน์ การหักมุม และการใช้คำคล้องจอง Ngamleur (2016) ศึกษาภาพล้อการเมืองในสื่อสังคมออนไลน์พบว่า มีการใช้ภาพ ชื่อ และเนื้อความเป็นเครื่องมือในการล้อ ส่วนการใช้ถ้อยคำภาษา ได้แก่ การใช้คำสร้างจินตภาพ การใช้คำไม่สุภาพ การใช้สำนวน การใช้คำที่ออกเสียงคล้ายกัน การใช้คำที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง การใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกัน การใช้คำสร้างขึ้นใหม่ การใช้คำใดคำหนึ่งซ้ำกันเพื่อเน้น การใช้คำสแลงหรือคำภาษาปาก การใช้คำภาษาถิ่น การใช้คำทับศัพท์ การใช้ภาษาต่างประเทศ การใช้คำตัดสั้นหรือคำย่อ และการใช้นายา ส่วนด้านความหมาย ภาพล้อสื่อทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย Sanguanpong (2020) ศึกษาอารมณ์ขันในรายการเทย์เที่ยวไทย พบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน ได้แก่ การใช้เสียงสัมผัส การใช้สำเนียงภาษาต่างประเทศ การเพี้ยนเสียง การปนภาษา การใช้คำพ้อง การใช้คำพวน การใช้คำภาษาถิ่น และการใช้คำสองแง่สองงาม โดยอารมณ์ขันมีบทบาทหน้าที่เป็นเครื่องมือเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์และสร้างความสนิทสนมกับคนแปลกหน้า เป็นเครื่องมือแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหาเฉพาะหน้า และเป็นเครื่องมือสร้างความสนุกสนาน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันโดยใช้การเสียดสี ดังงานวิจัยของ Sangkhaman (2016) ที่พบว่า กลวิธีทางภาษาในวัฒนธรรมเสียดสีเพื่อสร้างความตลกขบขันมี 6 วิธี ได้แก่ การใช้ถ้อยคำเชิงคำถามวาทศิลป์ การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ การใช้ถ้อยคำล้อเลียน การใช้ถ้อยคำกระทบ การใช้ถ้อยคำเหน็บแนม และการใช้ถ้อยคำประชดประชัน Niyomsin & Sriworrakan (2019) ศึกษากลวิธีการเสียดสีในการตลกการเมืองของปัญญา คามิน ซึ่งมีลักษณะเป็นภาพล้อนักการเมืองพบว่า มีการนำเสนอภาพลักษณ์เชิงลบให้แก่รัฐบาลผ่านกลวิธีการเสียดสีด้านภาพด้วยการนำเสนอเงื่อนไขที่ผิดปกติด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งผู้บริหารประเทศ และใช้กลวิธีทางภาษา เช่น การกล่าวเกินจริง การใช้อุปมาอุปไมย เพื่อบิดเบือนพฤติกรรมให้ผิดปกติดจนกลายเป็นที่ขบขัน ส่วน Panpothong (2013 : 117) กล่าวถึงการสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ถ้อยคำนัยผกผันซึ่งในภาษาต่าง ๆ มีลักษณะร่วมกันคือ รูปภาษามีความหมายด้านบวก ส่วนความหมายที่ต้องการสื่อเป็นความหมายด้านลบ ถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทยมี 4 ลักษณะ ได้แก่ การวางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งไว้คู่กัน การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่สมเหตุสมผล การกล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก และการใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสม

ส่วนงานวิจัยทางด้านภาษาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2564 ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีผู้ศึกษามุมมองที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จากภาพล้อ ตัวอย่างงานวิจัยที่พบ เช่น Khunjaroen, Trailak, & Banjongsawat (2021) ศึกษาวัฒนธรรมบนโปสเตอร์ณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันเชื้อไวรัสโควิด-19 ในประเทศฝรั่งเศส Dechawong, Yannawaro, & Mahaweero (2021) ศึกษาเกี่ยวกับการระบาดของโรคโควิด-19 ในประเด็นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาษาไทย Chiewchan (2021) ศึกษาการใช้ภาษาในข่าวการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จากเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์ Thongsakun (2021) ศึกษาการสื่อความหมายและกลวิธีการใช้ภาษาในเพลงเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 Rodsap, Rodpan, & Suklek (2022) ศึกษาอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์ความกลัวและความเศร้าในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และ Fankhamsai, Kankhet, Lusonthi, Pheukniam, & Jiaphong (2022) ศึกษาวัฒนธรรมโควิด-19 ในสื่อออนไลน์ด้านประเพณีวัฒนธรรมและความหมาย

การศึกษาดังนี้จะทำให้เห็นมุมมองของคนไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และลักษณะการใช้ภาษาแฝงอารมณ์ขันในการนำเสนอความคิดเห็นดังกล่าว โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) ของแฟดินองต์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) ในการวิเคราะห์ภาษาตามแนวคิดที่ว่าภาษาเป็นระบบของสัญญาณเพื่อใช้ถ่ายทอดความคิดระหว่างมนุษย์โดยสัญญาณประกอบด้วย signifier หมายถึง คำต่าง ๆ และ signified ได้แก่ แนวคิดที่คำต่าง ๆ นั้นเป็นตัวแทนแสดงความหมาย เมื่อมนุษย์สามารถเชื่อมโยงระหว่าง signifier และ signified ได้ ก็จะทำให้เกิด "สัญญาณ" หรือ sign ในที่สุด (Phadungcheevit, 2008 : 274-276)

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษามุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จากภาพล้อในแอปพลิเคชันไลน์
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอมุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยทางภาษาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) ภาพล้อ การสร้างอารมณ์ขัน สื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชันไลน์ และโรคโควิด-19
2. เก็บรวบรวมข้อมูลภาพล้อเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2564 จากแอปพลิเคชันไลน์ที่เป็นการสนทนาส่วนตัวและจากกลุ่มไลน์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยเป็นสมาชิก รวมจำนวน 110 ภาพ โดยการสุ่มแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ภาพที่มีเจตนาสร้างขึ้นเป็นภาพล้อ เนื่องจากบางภาพเกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 แต่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น ภาพที่มีข้อความว่า “ประเทศไทยเดินมาถึงจุดที่พนักงานของ สूरียาหีบศพ ต้องทำโอที”
3. วิเคราะห์มุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอ มุมมองดังกล่าวโดยใช้แนวคิดสัญวิทยาของแฟดินองต์ เดอ โซซูร์
4. นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิเคราะห์ภาพล้อเกี่ยวกับโรคโควิด-19 จากแอปพลิเคชันไลน์ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2563 - พ.ศ. 2564 สะท้อนมุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แบ่งได้เป็น 8 ประเด็น ได้แก่ มุมมองต่อโรคโควิด-19 มุมมองต่อวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 มุมมองต่อรัฐบาล มุมมองต่อการเมือง มุมมองต่อการเรียนออนไลน์ มุมมองต่ออาชีพ มุมมองต่อเศรษฐกิจหรือคุณภาพชีวิต และมุมมองต่อผู้ไม่ติดเชื้อโควิด-19 รวมถึงแสดงให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาในการนำเสนอ มุมมองดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. มุมมองต่อโรคโควิด-19

คนไทยมีมุมมองต่อโรคโควิด-19 แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ จำนวนผู้ติดเชื้อ จำนวนผู้เสียชีวิต การติดเชื้อ การตรวจหาเชื้อ การฆ่าเชื้อ และมาตรการป้องกัน ดังต่อไปนี้

1.1 จำนวนผู้ติดเชื้อ

คนไทยมองว่าในช่วงเดือนกรกฎาคม 2564 มีผู้ติดเชื้อโควิด-19 เป็นจำนวนมาก แสดงถึงการแพร่ระบาดที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง จึงเป็นเรื่องที่น่าหวาดกลัวและน่ากังวล เนื่องจากในช่วงดังกล่าวเป็นเชื้อโควิด-19 สายพันธุ์เดลตาที่มีความรุนแรง ดังตัวอย่างภาพล้อเช่น

Figure 1 The Number of Infected Patients

(Source: personal communication, July 15, 2021)

Figure 1 ใช้วัจนภาษาว่า “จหมื่น” ซึ่งเป็นบรรดาศักดิ์ของขุนนางในสมัยโบราณ เพื่อเล่นเสียงกับวลีว่า “จะหมื่น” หมายถึง มีผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในหนึ่งวันจำนวนมากเกือบ 10,000 คน ในการระบาดระลอกที่ 4 จากสายพันธุ์เดลตา ข้อมูลจากศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) แสดงให้เห็นว่ามีผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2564 เป็นจำนวน 9,186 คน (Center for COVID-19 Situation Administration Ministry of Interior, 2021) จึงเป็นการเล่นเสียงคำที่มีความหมายตามรูปภาษาอย่างหนึ่ง แต่ถูกนำมาใช้ในอีกความหมายหนึ่งผ่านการพ้องเสียงเพื่อสร้างอารมณ์ขัน

1.2 จำนวนผู้เสียชีวิต

คนไทยมีมุมมองว่าโรคโควิด-19 เป็นโรคระบาดที่น่ากลัวเพราะมีโอกาสเสียชีวิตได้จากความรุนแรงของโรค รวมถึงระบบสาธารณสุขของประเทศไทยไม่สามารถรองรับผู้ป่วยได้ทั้งหมด แม้แต่โรงพยาบาลสนามก็ไม่สามารถรองรับได้ ทำให้มีผู้เสียชีวิตในโรงพยาบาล โรงพยาบาลสนาม รวมถึงในที่พักอาศัยเพิ่มมากขึ้น ดังตัวอย่างภาพล้อเล่น

Figure 2 The Number of Deaths

(Source: personal communication, July 23, 2021)

Figure 2 ใช้วัจนภาษากล่าวว่า “แทบจะไม่ใช่ New normal แล้ว แทบจะเป็น New Delhi แล้ว” เป็นการเล่นคำภาษาอังกฤษว่า New ในคำสองคำที่ให้ความรู้สึกแตกต่างกันอย่างมาก เนื่องจาก New normal หรือชีวิตวิถีใหม่ คือการใช้ชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แต่ New Delhi ในภาพนี้เป็นการใช้ความเปรียบสื่อถึงผู้เสียชีวิตจำนวนมาก เนื่องจากเมืองนิวเดลี ประเทศอินเดียมีผู้เสียชีวิตจากโรคโควิด-19 เป็นจำนวนมากจากประชากรที่หนาแน่นและพิธีกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้เชื้อแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว และจำเป็นต้องนำศพไปเผาศพตามสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงเผากลางแจ้งริมแม่น้ำคงคา ข้อมูลจากสำนักข่าวเอพีในกรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย แสดงให้เห็นว่านับถึงวันที่ 20 กรกฎาคม 2564 อินเดียมีผู้เสียชีวิตสะสม 414,482 คน สูงเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา (609,437 คน) และบราซิล (542,756 คน) (Dailynews Online, 2021) นอกจากถ้อยคำแล้วยังมีการใช้วัจนภาษาที่แสดงถึงความตาย ความน่ากลัว และความโศกเศร้าเป็นภาพพื้นหลังสีม่วงและมีหัวกะโหลกจำนวนมาก ภาพนี้จึงมีเจตนาเสียดสีรัฐบาลเรื่องการควบคุมการระบาดของโรค

1.3 การติดเชื้อ

โรคโควิด-19 ทำให้เกิดการติดเชื้อจากการรับเชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านระบบทางเดินหายใจจากจมูกลงสู่ปอด เกิดภาวะปอดอักเสบและเสียชีวิตได้ง่าย คนไทยมีมุมมองในเชิงลึกลับว่าหากมีลำคอตียาวจะช่วยให้เชื้อลงสู่ปอดยากขึ้น ดังภาพต่อไปนี้

Figure 3 Infection

(Source: personal communication, July 23, 2021)

Figure 3 ใช้วัจนภาษาเป็นหญิงชวากะยันหรือกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงคอยาวสวมห่วงทองเหลืองที่คอหลายชั้น (ความหนักของห่วงได้กดปาดและกระดูกซี่โครงให้ทรุดตัวลงทำให้ดูคอยาว) และใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำว่า “กว่าจะลงถึงปอด มีมึงเหนียวแน่นไว้โควิด” แสดงมุมมองในเชิงลึกลับว่าช่วงลำคอตียาวของกลุ่มชาติพันธุ์นี้จะทำให้เชื้อเดินทางผ่านหลอดลมกระทั่งถึงปอดได้ยากขึ้น และใช้เวลานานจนเหนียว โดยใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นคำไม่สุภาพเพื่อเรียกโรคโควิด-19 ได้แก่ คำว่า มีมึง และไอ้

1.4 การตรวจหาเชื้อ

คนไทยมีความกังวลเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และมองว่าการตรวจหาเชื้อจะช่วยให้พบเชื้อได้เร็วและได้รับการรักษา ก่อนจะมีอาการหนัก เนื่องจากอาการของโรคโควิด-19 มีความคล้ายคลึงกับโรคหวัด การตรวจเชื้อจึงเป็นการคัดกรองเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างภาพล้อเลียน

1 ปีผ่านไป
หลังจากแหยมจมูกอาทิตย์ละครั้ง

Figure 4 Infection Test

(Source: personal communication, July 22, 2021)

Figure 4 ใช้วัจนภาษาเป็นภาพคนที่มีรูจมูกบานใหญ่เกินจริง และใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำที่สื่อว่าภาพดังกล่าวเป็นผลมาจากการตรวจโควิดทางจมูกสัปดาห์ละ 1 ครั้งเป็นเวลา 1 ปี แสดงให้เห็นมุมมองของคนไทยว่ามีความกังวลว่าจะติดเชื้อ จึงตรวจโควิดด้วยตนเองบ่อยครั้งโดยใช้ชุดตรวจ Antigen Test Kit (ATK) เป็นการสวอบ (Swab) เก็บสารคัดหลั่งในทางเดินหายใจส่วนบน (Vichaivej International Nongkhaem Hospital, n.d.) ซึ่งต้องใช้ไม้สวอบแยงเข้าไปในจมูกลึกถึงโพรงจมูกแล้วหมุนไม้วนไปมา จึงนำมาล้อเลียนด้วยภาพว่าทำให้รูจมูกบานออก

1.5 การฆ่าเชื้อ

คนไทยมีมุมมองว่าแสงแดดและอากาศร้อนในประเทศไทยสามารถฆ่าเชื้อโควิด-19 ได้ ดังภาพล้อต่อไปนี้

Figure 5 Disinfection

(Source: personal communication, September 28, 2021)

Figure 5 ใช้วาทน์ภาษาเป็นภาพการ์ตูนที่มีสุนัขแสดงสีหน้าโกรธแค้น สวมหน้ากากอนามัยและเฟซชิลด์รวมถึงกางร่มเพื่อป้องกันแสงแดด โดยมีฉากหลังเป็นสีส้มอ่อนซึ่งเป็นสีโทนร้อน และมีภาพเชื้อโควิด-19 ที่กำลังหลอมละลาย ประกอบกับใช้วาทน์ภาษาเป็นคำพูดของสุนัขที่มีลักษณะเป็นคำถามเชิงวาทศิลป์ว่า “เจอแดดเมืองไทยเข้าไป เป็นใจละมิง” ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบแต่มีเจตนาเพื่อเยาะเย้ยเชื้อโควิด-19 ในขณะที่เชื้อโควิด-19 ใช้ถ้อยคำอ่อนหวานว่า “ช่วยหวิดด้วย” สื่อความหมายว่าแสงแดดที่ร้อนแรงของประเทศไทยช่วยฆ่าเชื้อโควิด-19 ได้

1.6 มาตรการป้องกัน

คนไทยมีมุมมองเกี่ยวกับมาตรการของรัฐบาลในการป้องกันการติดเชื้อรวมถึงป้องกันการแพร่ระบาดในลักษณะที่เห็นด้วยว่า การสวมหน้ากากอนามัย การงดออกจากบ้าน การกักตัว และการหลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยง สามารถช่วยป้องกันและลดการแพร่ระบาดได้ ดังตัวอย่างภาพล้อเช่น

Figure 6 Wearing a Mask

(Source: personal communication, July 21, 2020)

Figure 6 ใช้วาทน์ภาษาเป็นถ้อยคำแบบอุปลักษณ์ว่า “การสวมแมสก์ไว้ที่คางเท่ากับการสวมถุงยางไว้ที่ไข่” และใช้อวาทน์ภาษาเป็นภาพช้างซึ่งมี “งวง” แทน “อวัยวะเพศชาย” เป็นการอุปมาทางการเห็น (Visual metaphor) สื่อถึงมุมมองของคนไทยว่า การสวมแมสก์หรือหน้ากากอนามัยที่สามารถช่วยป้องกันการติดเชื้อและการแพร่เชื้อโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องสวมให้ถูกต้องโดยปิดทั้งจมูก ปาก และคาง แต่คนไทยบางส่วนมักให้เหตุผลว่าร้อนหรือหายใจไม่สะดวก จึงดึงหน้ากากอนามัยลงมาไว้ที่คางซึ่งไม่มีประโยชน์ในการป้องกันโควิด-19 เช่นเดียวกับการสวมถุงยางอนามัยไว้ที่ลูกอัณฑะซึ่งไม่สามารถช่วยป้องกันการตั้งครรภ์หรือการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ได้ เป็นการใช้อวาทน์ภาษาเพื่อล้อเลียนพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของคนไทยบางกลุ่ม

Figure 7 Curfew

(Source: personal communication, April 22, 2020)

Figure 7 ใช้วัจนภาษาเป็นภาพแมวที่มีฉากหลังเป็นแถบวัดส่วนสูงตามแบบที่ใช้ถ่ายภาพผู้ต้องหา และมีวัจนภาษาเป็นถ้อยคำแสดงข้อหาว่า “ออกจากบ้านหลัง 22:00 น. ในช่วงเคอร์ฟิว” คือระหว่างเวลา 22.00-04.00 น. ซึ่งเป็นข้อกำหนดในประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร มีผลตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2563 (Thai PBS, 2020) ภาพนี้มีลักษณะเกินจริงเพื่อล้อเลียนการทำงานของภาครัฐ แสดงมุมมองของคนไทยเกี่ยวกับการออกจากบ้านในช่วงเคอร์ฟิวอย่างมีอารมณ์ขันว่าตำรวจเข้มงวดกับมาตรการป้องกันนี้มาก จึงจับแม้กระทั่งแมวซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่คนไทยทราบกันดีว่ามักชอบออกนอกบ้านในเวลากลางคืน

2. มุมมองต่อวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19

มุมมองต่อวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ที่รัฐบาลไทยส่งเข้ามาฉีดให้ประชาชน แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ความกังวลเกี่ยวกับผลข้างเคียงของวัคซีน และความไม่เชื่อมั่นวัคซีนที่ผลิตจากประเทศจีนและประเทศไทย ดังตัวอย่างภาพล้อเช่น

Figure 8 Vaccine Brand Names

(Source: personal communication, August 30, 2021)

Figure 8 ใช้วัจนภาษาเป็นภาพผู้หญิงที่มีสีหน้าไม่สบายใจและตมยาดมสื่อถึงความกังวลมากจนจะเป็นลม ประกอบกับใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำจำนวน 3 ประโยค ได้แก่ สองประโยคแรกสื่อความหมายโดยตรงกล่าวถึงการฉีดวัคซีนว่า เข็มแรกฉีดยี่ห้อซิโนแว็คซึ่งเป็นเชื้อตาย เข็มที่สองฉีดยี่ห้อแอสตราเซนเนกาซึ่งเป็นเชื้อเป็น ส่วนประโยคที่สามสื่อความหมายโดยนัยว่าฉีดสองเข็มนี้รวมกันเท่ากับ “ตายทั้งเป็น” หมายถึงอยู่อย่างทุกข์ทรมาน ซึ่งเป็นการเล่นคำว่า “ตาย” และ “เป็น” ที่กล่าวถึงประเภทของวัคซีนตามการผลิต เชื่อมโยงกับการกล่าวถึงชีวิตมนุษย์หลังฉีดวัคซีน เพื่อสื่อความหมายถึงความกังวลเกี่ยวกับผลข้างเคียงของวัคซีนในเชิงเสียดสีว่าอาจทำให้เกิดปัญหาบางประการและไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพเนื่องจากเป็นวัคซีนที่เพิ่งคิดค้นขึ้นใหม่ ยังไม่มีการทดสอบเป็นเวลามากพอแต่จำเป็นต้องนำมาใช้อย่างเร่งด่วน

Figure 9 mRNA Vaccine

(Source: personal communication, July 27, 2021)

Figure 9 ใช้วัจนภาษาเป็นภาพการ์ตูน 4 กรอบแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของเหตุการณ์ตั้งแต่ทหารคนหนึ่งเรียกร้องหาวัคซีนกลุ่ม mRNA ยี่ห้อ Moderna ซึ่งคนไทยบางส่วนเชื่อมั่นว่ามีประสิทธิภาพในการป้องกันโรคโควิด-19 ได้ดีกว่าวัคซีนยี่ห้อ Sinovac จากประเทศจีนและวัคซีนยี่ห้อ AstraZeneca ซึ่งผลิตในประเทศไทย ต่อมาเป็นภาพของผู้ที่นำวัคซีนมาฉีดให้ประกอบกับยกนิ้วหัวแม่มือแสดงว่าเป็นของดี แต่ภาพสุดท้ายใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำแสดงยี่ห้อของวัคซีนว่าทหารได้ฉีด Sinovac 2 เข็ม และ AstraZeneca อีก 1 เข็ม เป็นการใช้ภาพในเชิงเสียดสีแสดงให้เห็นว่าคนไทยจำเป็นต้องฉีดวัคซีนที่ไม่ต้องการอย่างไม่มีทางเลือก

3. มุมมองต่อรัฐบาล

มุมมองของคนไทยต่อรัฐบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ผู้มีอำนาจเอาเปรียบประชาชน รัฐบาลไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ การบริหารจัดการเรื่องหน้ากากอนามัยและวัคซีนไม่มีประสิทธิภาพ และระบบสาธารณสุขของประเทศไม่มีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้มีอำนาจเอาเปรียบประชาชน

คนไทยมีมุมมองว่าผู้มีอำนาจหรือบุคคลสำคัญในประเทศไทยมีโอกาสได้รับวัคซีน mRNA ก่อนกลุ่มเป้าหมายหลักที่มีความเสี่ยงมากกว่า นับว่าเป็นการเอาเปรียบประชาชน ดังตัวอย่างภาพล้อเช่น

โครงการ USA
บริจาคไฟเซอร์
1.5 ล้านโดส

Figure 10 Donated Vaccine

(Source: personal communication, July 28, 2021)

Figure 10 ใช้วัจนภาษา ได้แก่ ถ้อยคำแสดงชื่อวัคซีน Pfizer ถ้อยคำในธงสีแดงที่กล่าวว่าประเทศสหรัฐอเมริกาบริจาควัคซีนไฟเซอร์ให้ประเทศไทย และตัวอักษรย่อว่า VIP (Very Important Person) ในป้ายหน้าภาพรถยนต์ที่คนขับกำลังใช้สวิงช้อนเก็บวัคซีนที่ตกกระหว่างทางซึ่งเป็นวัจนภาษาแสดงการเสียดสีบุคคลสำคัญหรือผู้มีอำนาจที่แอบเก็บวัคซีนไว้เองรวมถึงให้พวกพ้องในระหว่างการจัดส่งวัคซีนให้แก่กลุ่มเป้าหมายหลักคือบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ รวมถึงใช้ศึกษาวิจัย และสำรองส่วนกลางสำหรับตอบโต้การระบาดของเชื้อกลายพันธุ์ (Krungthep Turakij, 2021)

3.2 รัฐบาลไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้

คนไทยมีมุมมองว่ารัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้มีผู้ติดเชื้อจำนวนมาก ส่งผลให้ระบบสาธารณสุขของประเทศไทยล่มสลาย ดังตัวอย่างภาพล้อเช่น

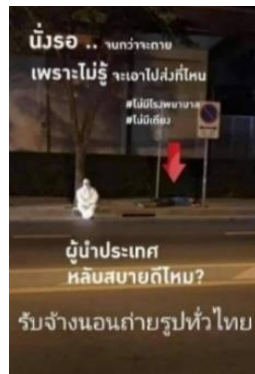

Figure 11 Hospital Bed Shortage

(Source: personal communication, July 29, 2021)

Figure 11 ใช้วาทน์ภาษาเป็นภาพหน่วยกู้ชีพสวมชุด PPE ป้องกันเชื้อโควิด-19 นั่งอยู่ใกล้ ๆ คนที่นอนอยู่บนทางเท้า และใช้วาทน์ภาษาเป็นถ้อยคำนัยผกผันที่กล่าวเกินจริงอย่างมากว่า “นั่งรอ...จนกว่าจะตาย เพราะไม่รู้จะเอาไปส่งที่ไหน” เพราะในความเป็นจริงคงไม่มีผู้ใดกระทำเช่นนั้น รวมถึงใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ว่า “ผู้นำประเทศกลับสบายดีไหม?” ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ นอกจากนี้ยังมีข้อความว่า “รับจ้างนอนถ้ายรูปหัวใจไทย” สื่อว่าภาพดังกล่าวนี้ไม่ใช่ภาพจริง แต่สร้างภาพนี้ขึ้นมาเพื่อเสียดสีการทำงานของรัฐบาลที่ไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาด ส่งผลให้ระบบสาธารณสุขของประเทศไทยล่มสลาย

Figure 12 COVID Applications

(Source: personal communication, July 21, 2021)

Figure 12 ใช้วาทน์ภาษาเป็นภาพแอปพลิเคชันทั้ง 4 แอปพลิเคชันซึ่งมาจากโครงการของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แก่ โครงการคนละครึ่ง (อุดหนุนเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ) โครงการไทยชนะ (ควบคุมการแพร่ระบาด) โครงการหมอพร้อม (ให้ความรู้โดยรวมเกี่ยวกับโรคโควิด-19) และโครงการ ม.33 เรารักกัน (ช่วยเหลือผู้ประกันตน ประกันสังคมมาตรา 33) แต่นำมาอธิบายด้วยวาทน์ภาษาที่มีการดัดแปลงชื่อโครงการเพื่อล้อเลียนและประชดประชันเสียดสีการบริหารจัดการควบคุมการแพร่ระบาดของรัฐบาลว่าไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก จึงมีการเชิญชวนให้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชันเพื่ออำนวยความสะดวกในการฉ้อโกง ดังข้อความว่า “ถ้าประเทศนี้ยังบริหารโดยรัฐบาลลุงอยู่อีก เตรียมโหลด 4 แอป...นะจ๊ะ” โดยในภาพมีการใช้ถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับพิธีฉเผาศพ ได้แก่คำว่า เมรุ วัด พระ และสัปเหร่อ ดังนี้

คนละครึ่ง	ดัดแปลงเป็น	คนละเมรุ
ไทยชนะ	ดัดแปลงเป็น	วัดชนะ
หมอพร้อม	ดัดแปลงเป็น	พระพร้อม
ม.33 เรารักกัน	ดัดแปลงเป็น	เรารักสัปเหร่อ

3.3 การบริหารจัดการเรื่องหน้ากากอนามัยและวัคซีนไม่มีประสิทธิภาพ

คนไทยมีมุมมองว่ารัฐบาลไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเรื่องหน้ากากอนามัยและวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ส่งผลให้หน้ากากอนามัยขาดตลาด และวัคซีนมีไม่เพียงพอทำให้ผู้ติดเชื้อมีอาการรุนแรงและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างภาพล้อเลียน

Figure 13 Face Mask Management

(Source: personal communication, March 6, 2020)

Figure 13 ใช้วาทะภาษาเป็นภาพของนายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (ภาพซ้าย) และนายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (ภาพขวา) สวมหน้ากากอนามัยที่มีสายคล้องเชื่อมต่อกันแสดงถึงการเชื่อมหรือการประสานความร่วมมือในการทำงานของทั้งสองหน่วยงานแต่ทั้งคู่กลับเดินไปในทิศทางตรงกันข้าม โดยบนหน้ากากอนามัยใช้วาทะภาษาเป็นถ้อยคำแสดงผลที่เกิดขึ้นคือทำให้ “หน้ากากอนามัยขาดตลาด” ประกอบกับใช้ถ้อยคำในลักษณะคำถามเชิงวาทศิลป์ว่า “บูรณา(ป่วย)การ?” โดยมีคำหลักคือ บูรณาการ หมายถึงการเชื่อมหรือประสานงานกัน และมีคำว่า ป่วย ที่อยู่ใต้วงเล็บแทรกอยู่กลางคำ เกิดเป็นอีกความหมายหนึ่งว่า ไร้ประโยชน์ คำถามลักษณะนี้ไม่ต้องการคำตอบแต่มีเจตนาเสียดสีการทำงานของหน่วยงานภาครัฐทั้งสองหน่วยงานในการแก้ปัญหาหน้ากากอนามัยขาดตลาดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ว่าแม้จะประสานความร่วมมือกันแต่ก็ไร้ประโยชน์เพราะการบริหารจัดการไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ดังข่าวของ BBC News Thailand (2020) ที่รายงานคำชี้แจงของกระทรวงสาธารณสุขว่าเป็นผู้ใช้หน้ากากอนามัย ไม่ใช่ผู้ผลิต และได้มีการกระจายหน้ากากอนามัยไปยังจุดที่ขาดแคลน ส่วนผู้ที่ควบคุมดูแลการผลิตและจัดจำหน่ายหน้ากากอนามัยเป็นหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์ จึงสื่อถึงมุมมองของคนไทยว่าภาครัฐมีการบริหารจัดการเรื่องหน้ากากอนามัยไม่มีประสิทธิภาพ

Figure 14 Vaccine Management

(Source: personal communication, July 26, 2021)

Figure 14 ใช้วาทะภาษาและวาทะภาษาประกอบกัน คือ เป็นภาพในอดีตที่ “วันนั้น” นายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกล่าวว่า วัคซีน “พร้อม” และคนไทยจะได้รับวัคซีนเต็มที่ แต่กลับทำไม่ได้อย่างที่พูด ส่งผลให้ใน “วันนี้” มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากและจำเป็นต้องมีวัดรับศพ ซึ่งนายอนุชา นาคาศัย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และกรรมการศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กล่าวว่ามิ่วัด “พร้อม” เผาศพผู้เสียชีวิตจากโควิดจำนวน 593 แห่งโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การนำภาพมาเปรียบเทียบกันโดยกล่าวอ้างล้อเลียนคำพูดของนายอนุทิน

และนายอนุชาเป็นการประชดประชันเสียดส์ว่าการบริหารจัดการเรื่องวัคซีนไม่มีประสิทธิภาพ ประชาชนไม่ได้รับวัคซีนอย่างทั่วถึง ทำให้เสียชีวิต แม้ว่าจะมีวัดพร้อมในการเผาศพแต่เป็นความพร้อมที่ประชาชนไม่ต้องการ

3.4 ระบบสาธารณสุขของประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพ

คนไทยมีมุมมองว่าระบบสาธารณสุขของประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ไม่สามารถรองรับและดูแลผู้ป่วยได้อย่างทั่วถึง รวมถึงไม่สามารถตรวจหาผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในแต่ละวันได้มากพอ ส่งผลให้ภาครัฐรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อต่ำกว่าความเป็นจริง ดังตัวอย่างภาพล้อเลียน

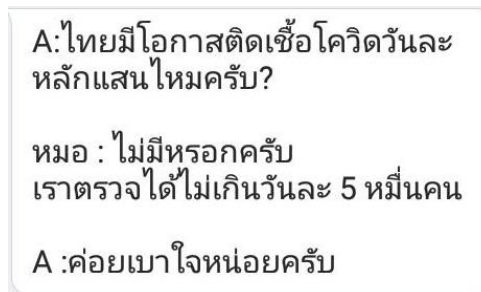

Figure 15 RT PCR Test

(Source: personal communication, July 21, 2021)

Figure 15 ใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำสนทนาที่ A ถามหมอถึงโอกาสที่ไทยจะติดเชื่อโควิดจำนวนหลักแสนต่อวัน ซึ่งหมอบอกว่าไม่มีโอกาสนั้นเนื่องจากตรวจได้ไม่เกินวันละห้าหมื่นคน เป็นการใชถ้อยคำแบบหักมุมสื่อความหมายผิดไปจากที่ผู้ฟังคาดคิด แสดงให้เห็นว่าอาจมีผู้ติดเชื้อถึงหลักแสนคน แต่วิธีการตรวจเชื้อแบบ RT PCR ใช้เวลาค่อนข้างนานส่งผลให้ค้นหาจำนวนผู้ติดเชื้อได้น้อย นอกจากนี้ยังจบบทสนทนาว่า “ค่อยเบาใจหน่อยครับ” ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำนี้ข่มขู่ในลักษณะไม่สมเหตุสมผล เพราะผู้พูดควรจะต้องมีความรู้สึกไม่สบายใจที่ตรวจพบเชื้อได้น้อยกว่าความเป็นจริง จึงสื่อถึงระบบ สาธารณสุขของประเทศไทยในเชิงประชดประชันเสียดส์ว่ารัฐบาลยังไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากพอ

4. มุมมองต่อการเมือง

คนไทยมองว่าปัญหาทางการเมืองในประเทศไทยยังคงมีอย่างต่อเนื่อง แม้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดที่ควรจะมีมาตรการเว้นระยะห่างและหลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีคนแออัดเพื่อป้องกันการรับและแพร่กระจายเชื้อ แต่คนไทยบางส่วนที่ประท้วงรัฐบาลกลับไม่กลัวติดโรคโควิด-19 ดังภาพล้อต่อไปนี้

Figure 16 Protest

(Source: personal communication, August 11, 2021)

Figure 16 ใช้วัจนภาษาเป็นภาพ 6 กรอบ แสดงให้เห็นท้องถนนในแต่ละประเทศ และใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำกล่าวถึงชื่อประเทศดังกล่าว ได้แก่ ออสเตรเลีย เยอรมนี อเมริกา ญี่ปุ่น มาเลเซีย และไทย ภาพถนนในต่างประเทศจากด้านบนลงมาถึงมุมล่างซ้ายดูว่างเปล่าเงียบเหงา แทบไม่มีผู้คนและรถสัญจรเนื่องจากผู้คนหวาดกลัวโรคโควิด-19 จึงอยู่แต่ในที่พักอาศัย ในขณะที่มุมล่างขวาซึ่งเป็นภาพสุดท้ายแสดงให้เห็นถนนในประเทศไทยซึ่งมีความแตกต่าง เนื่องจากมีผู้คนมารวมตัวกันอย่างหนาแน่น

เป็นกลุ่มผู้ชุมนุมเชื่อว่า กลุ่มทะลุฟ้า ที่จัดกิจกรรมประท้วงขับไล่รัฐบาลบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมฝูงชนสลายการชุมนุมเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2564 (Komchadluek Online, 2021) เป็นการนำภาพมาเปรียบเทียบกับเพื่อล้อเลียนสังคมไทย และสื่อให้เห็นมุมมองของคนไทยว่าปัญหาการเรียกร้องทางการเมืองยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คนบางกลุ่มก็ยังออกมาชุมนุมประท้วงโดยไม่หวั่นกลัวการติดเชื่อ

5. มุมมองต่อการเรียนออนไลน์

ในประเทศไทยเริ่มจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2563 เมื่อมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกที่ 1 สถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยต่างได้รับผลกระทบ เนื่องจากการสอนรูปแบบใหม่ที่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนยังไม่คุ้นชิน รวมถึงอุปกรณ์ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีไม่เพียงพอและบางพื้นที่ยังไม่มียุทธศาสตร์ภาพมากพอ อาทิ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ทำให้สัญญาณภาพและเสียงช้าหรือขาดหายไปในช่วง หรืออาจไม่มีสัญญาณในพื้นที่ ส่งผลให้คนไทยมองว่าการเรียนแบบออนไลน์ไม่มีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างภาพล้อต่อไปนี้

Figure 17 Online Classrooms

(Source: personal communication, July 21, 2021)

Figure 18 Online Test

(Source: personal communication, August 21, 2021)

Figure 17 ใช้วลีภาษาว่า “เรียนออนไลน์ ครูบรรยาย นักเรียนบรรทม” โดยในแต่ละวรรคมีการใช้ถ้อยคำเป็นจังหวะสม่ำเสมอ รวมถึงมีการเล่นเสียงสัมผัสสระ ไลน์-ยาย และการเล่นเสียงพยักคว่ำ บรร ในคำว่า บรรยาย-บรรทม ซึ่งการนำคำราชาศัพท์ว่า บรรทม มาใช้ในบริบทที่กล่าวถึงนักเรียนเพื่อให้เกิดเสียงที่เป็นจังหวะทำให้เกิดความสนุกสนานและใช้ล้อเลียนการเรียนแบบออนไลน์ว่าในขณะที่ครูบรรยาย นักเรียนต่างหลับ สื่อมุมมองของคนไทยว่าการเรียนแบบออนไลน์น่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ เนื่องจากการเรียนผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กัน ต่างกับการเรียนในห้องเรียน ส่วน Figure 18 ใช้วลีภาษาว่า “ขอคัดค้านการให้เด็กสอบออนไลน์เนื่องจากผู้ปกครองอ่านหนังสือไม่ทัน...” เป็นการใช้ถ้อยคำแบบหักมุมในการให้เหตุผลคัดค้านการสอบออนไลน์ เพื่อสร้างความตลกขบขันจากถ้อยคำที่จับแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน สื่อมุมมองของคนไทยว่าในการสอบออนไลน์ไม่ได้วัดความรู้ของเด็กอย่างแท้จริง เนื่องจากมีผู้ปกครองช่วยทำข้อสอบทั้งสองตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบออนไลน์ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่น่าสนใจ และไม่สามารถวัดความรู้ที่แท้จริงของผู้เรียนได้

Figure 19 Teachers, Parents and Students

(Source: personal communication, July 21, 2021)

Figure 19 ใช้วัจนภาษาในลักษณะเป็นความเปรียบแสดงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับบุคคล 3 กลุ่มในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้แก่ ครูกลายเป็นแม่ค้า ผู้ปกครองกลายเป็นครู ส่วนเด็กใกล้จะกลายเป็นควาย สื่อความหมายว่า ครูมักใช้เวลาสอนไปขายของเพิ่มรายได้ ผู้ปกครองต้องมาทำหน้าที่สอนหนังสือให้ลูก ส่วนเด็กก็ไม่มีความรู้หรือโง่งมที่เปรียบกับควาย นอกจากนี้ในตอนท้ายข้อความมีการใช้ตัวเลข 55555 แทนเสียงหัวเราะ และใช้วัจนภาษาเป็นภาพอีโมจิหัวเราะจนน้ำตาไหล แสดงความขบขันกับเรื่องที่กำลังกล่าวถึง สื่อให้เห็นมุมมองของคนไทยในลักษณะการล้อเลียนว่าการเรียนออนไลน์ไม่มีประสิทธิภาพ ครูไม่ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่จนกลายเป็นภาระของผู้ปกครองที่ต้องสอนบุตรหลานแทน ส่วนเด็กก็ไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่เช่นเดียวกัน

6. มุมมองต่ออาชีพ

คนไทยมองว่าอาชีพที่รับส่งอาหารหรือไรเดอร์ (rider) มีสิทธิเหนือบุคคลทั่วไปในการเข้าไปซื้ออาหารในห้างหรือร้านค้าได้ จากกรณีที่ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ ศบค. มีคำสั่งให้ร้านอาหารในห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า และคอมมิวนิตีมอลล์ ดำเนินการได้เฉพาะการส่งอาหารหรือเครื่องดื่มผ่านบริการขนส่งอาหาร (Food Delivery Service) ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 29 จังหวัด โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2564 เป็นต้นไป (Krungthep Turakij, 2021) บริษัทที่ให้บริการรับส่งอาหารในประเทศไทย เช่น GrabFood LINE MAN foodpanda Robinhood เป็นต้น ดังภาพต่อไปนี้

Figure 20 Riders

(Source: personal communication, August 6, 2021)

Figure 20 ใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำว่า “แต่งตัวไปกินข้าว 2021” (พ.ศ. 2564) และใช้วัจนภาษาเป็นภาพชายคนหนึ่งยืนเลือกเสื้อซึ่งเป็นเสื้อคลุมของพนักงานที่รับส่งอาหารหรือไรเดอร์ของบริษัทต่าง ๆ เช่น Grab LINE MAN Robinhood gojek ฯลฯ เป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ถ้อยคำเกินจริงเพราะในความเป็นจริงแล้วคงไม่มีใครซื้อเสื้อไรเดอร์มาสวมเพียงเพื่อให้ได้ออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน แสดงมุมมองของคนไทยว่าในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พนักงานที่รับส่งอาหารหรือไรเดอร์เป็นอาชีพที่มีสิทธิเหนือคนทั่วไป เนื่องจากสามารถเข้าไปซื้ออาหารภายในห้างได้

7. มุมมองต่อเศรษฐกิจหรือคุณภาพชีวิต

คนไทยมีมุมมองว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตั้งแต่ชาวบ้านจนถึงนักธุรกิจเนื่องจากทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ร้านค้าขายสินค้าไม่ได้เพราะผู้คนหลีกเลี่ยงการออกนอกบ้าน ธุรกิจต่าง ๆ ขาดรายได้จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ คนจำนวนมากยากจนลงไม่มีแม้อาหารประทังชีวิต จนกระทั่งเกิดตู้ปันสุขในเดือนพฤษภาคม 2563 กระจ่ายไปทั่วทั้งประเทศเพื่อแบ่งปันอาหารและของใช้ให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบ ตัวอย่างภาพล้อแสดงมุมมองของคนไทยต่อเศรษฐกิจเช่น

Figure 21 Economic Regression

(Source: personal communication, June 26, 2020)

Figure 21 ใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำที่ว่า “ไทยชนะ” “แชมป์สู้โควิด-19” “THAILAND” ประกอบกับอวัจนภาษาเป็นภาพคนไทยถือธงไตรรงค์และมีแขนของคนใส่เสื้อยกมือคนไทยแสดงถึงชัยชนะ แต่บริเวณลำตัวของชายผู้นั้นพอมองเห็นกระดูกซี่โครงและมีช่วงเอวที่คอดกิ่วมาก ซึ่งเป็นการใช้ภาพเกินจริงแสดงถึงความอดอยาก รวมถึงมีถ้อยคำว่า “ICU เศรษฐกิจ” เป็นการใช้อุปลักษณีสื่อถึงมุมมองของคนไทยในเชิงเสียดสีว่า แม้ประเทศไทยจะสามารถควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ได้เป็นที่น่าพอใจแต่กลับต้องแลกด้วยภาวะเศรษฐกิจตกต่ำถึงขั้นวิกฤต เหมือนเศรษฐกิจอยู่ใน ICU (Intensive Care Unit) ซึ่งเป็นห้องสำหรับดูแลผู้ป่วยที่มีอาการหนัก

Figure 22 Anti-crisis Menu

(Source: personal communication, July 23, 2021)

Figure 23 Food during COVID

(Source: personal communication, July 23, 2021)

Figure 22 ใช้วัจนภาษาเป็นภาพถุงก๊วแก้วขนาดเล็กเท่าถุงน้ำจิ้ม ประกอบกับใช้อวัจนภาษาเป็นภาพอิมมิงฟันแสดงถึงความตลกขบขัน ตามหลังวัจนภาษาที่เป็นถ้อยคำอธิบายภาพว่า “อ๊พเตเมนูสู้วิกฤติ จากข้าวกะเพรา 2 บาท เป็นเต็ยว่น้ำตก 2 บาทคะ” ซึ่งเป็นการใช้ภาพและถ้อยคำเกินจริงเพื่อสร้างอารมณ์ขัน ส่วน **Figure 23** ใช้วัจนภาษาเป็นภาพบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปลอยอยู่ในชามน้ำซุปร และใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำบรรยายในลักษณะการเล่นเสียงสัมผัสสระระหว่างชื่อสายพันธุ์โควิด-19 กับชื่อบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเพื่อสร้างอารมณ์ขันว่า “จะเบต้า อัลฟา แกมมา หรือเดลต้า สุดท้าย...ก็จบที่มาม่าอยู่ดี” ซึ่งคนไทยรับรู้กันว่ามาม่าเป็นอาหารราคาถูก (ซองละ 6 บาท) และเป็นดัชนีชี้วัดสภาพเศรษฐกิจได้ กล่าวคือ หากมาม่ามียอดขายสูงขึ้นหมายถึงเศรษฐกิจของประเทศกำลังถดถอย ประชาชนมีรายได้ลดลงจึงต้องซื้อมาม่ามาบริโภค ภาพทั้งสองภาพจึงสื่อถึงมุมมองของคนไทยในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ว่ามีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ต้องซื้ออาหารปริมาณน้อยลงหรือมีคุณค่าทางอาหารต่ำเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย

Figure 24 Debts

(Source: personal communication, July 23, 2021)

Figure 25 Loans

(Source: personal communication, July 23, 2021)

Figure 24 ใช้วัจนภาษาเป็นภาพการใช้เครื่องวัดอุณหภูมิหน้าผาก (Forehead thermometer) ตรวจวัดไข้ให้ผู้ชายคนหนึ่ง และใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำของผู้วัดไข้ว่า “ตรวจแล้วไม่มีไข้ มีแต่หนี้ เยอะมาก” ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำแบบหักมุม เนื่องจากการขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงผลตรวจว่าไม่มีไข้ แล้วตามด้วย “มีแต่...” ผู้อ่านจึงคาดว่ามีอาการอย่างอื่น แต่กลับกล่าวถึงการเป็นหนี้ซึ่งเป็นเรื่องที่พลิกความคาดหมาย อีกทั้งเครื่องวัดอุณหภูมิหน้าผากไม่สามารถตรวจวัดระดับการเป็นหนี้ได้ จึงเป็นการสร้างอารมณ์ขันจากการหักมุมและการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้ในชีวิตรจริง ส่วน **Figure 25** ใช้วัจนภาษาเป็นภาพ 3 กรอบแสดงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ที่เด็กกำลังพูดกับผู้ใหญ่ โดยใช้วัจนภาษาเป็นคำพูดของเด็กว่า “ไฟเซอร์ยังไม่มา” “แต่ไฟแนนซ์มาแล้ว” ซึ่งเป็นการเล่นเสียงพยางค์ว่า ไฟ ในคำว่า ไฟเซอร์-ไฟแนนซ์ แต่ทั้งสองคำนี้ให้ความรู้สึกแตกต่างกัน กล่าวคือไฟเซอร์เป็นวัคซีนที่คนจำนวนมากปรารถนาจะได้ฉีดเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนไฟแนนซ์เป็นเงินกู้ชนิดหนึ่งที่ผู้กู้จะต้องผ่อนชำระเงินกู้ตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ การเรียกเก็บหนี้ของไฟแนนซ์ถือเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ทั้งสองภาพจึงสื่อมุมมองของคนไทยในเชิงล้อเลียนว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจตกต่ำและประชาชนมีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

8. มุมมองต่อผู้ไม่ติดเชื้อโควิด-19

คนไทยมีมุมมองว่าผู้ที่ไม่ติดเชื้อโควิด-19 นับว่าเป็นบุญหรือโชคดี เนื่องจากผู้ติดเชื้อมีความเสี่ยงที่จะเสียชีวิตได้จากความรุนแรงของโรค นอกจากนี้อาการของโรคโควิด-19 ยังแยกออกจากอาการของโรคไข้หวัดทั่วไปได้ยากจึงทำให้ผู้คนเกิดความวิตกกังวล ดังนั้นหากใครไม่มีอาการของโรคทางเดินหายใจ เช่น ไข้ ไอ เจ็บคอ ซึ่งเป็นอาการหลักของโรคโควิด-19 ก็แสดงว่ายังปลอดภัย ดังภาพต่อไปนี้

Figure 26 Non-infection

(Source: personal communication, July 21, 2021)

Figure 26 ใช้วัจนภาษาเป็นถ้อยคำที่ว่า “...ช่วงนี้... อย่าไปคิดวางแผนชีวิตอะไรเยอะ ...แต่...ตื่นขึ้นมา “ไม่เจ็บคอ” “ไม่ไอ” “ไม่ไข้” ก็บุญหัวแล้ว” ซึ่งมีลักษณะเป็นโครงสร้างขนานความ โดยขึ้นต้นด้วยคำว่า ไม่ และต่อท้ายด้วยคำว่า เจ็บคอ ไอ ไข้

ตามลำดับ เพื่อเน้นย้ำอาการของโรคโควิด-19 แสดงถึงความหวาดระแวงว่าจะติดเชื้อโควิด-19 จนลดการให้ความสำคัญกับเรื่องอื่นในชีวิตแล้วมาสังเกตอาการในเช้าแต่ละวันว่า เจ็บคอ ไอ หรือมีไข้หรือไม่ หากไม่มีอาการเหล่านี้ก็นับว่าเป็นบุญของบุคคลนั้นที่รอดพ้นจากโรคโควิด-19 ไปได้อีกหนึ่งวัน จึงสื่อมุมมองของคนไทยว่าการรอดพ้นจากการติดเชื้อโรคโควิด-19 ถือว่าเป็นบุญหรือโชคดีมาก

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

มุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 มีการนำเสนอหลากหลายมิติผ่านภาพล้อในแอปพลิเคชันไลน์ซึ่งส่วนมากเป็นมุมมองด้านลบ แบ่งออกเป็น 8 ประเด็น ได้แก่ **มุมมองต่อโรคโควิด-19** โดยคนไทยมองว่าเป็นโรคระบาดที่น่ากลัวเนื่องจากมีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ซึ่งการตรวจหาเชื้อด้วยตนเองจะช่วยให้พบเชื้อได้เร็วขึ้น รวมถึงการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคของรัฐบาลจะช่วยป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดได้ **มุมมองต่อวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19** เป็นมุมมองที่แสดงถึงความกังวลเกี่ยวกับผลข้างเคียงของวัคซีน และความไม่เชื่อมั่นในวัคซีนที่ผลิตจากประเทศจีนและประเทศไทย **มุมมองต่อรัฐบาล** คนไทยมองว่าผู้มีอำนาจหรือบุคคลสำคัญของประเทศเอาเปรียบประชาชนเรื่องสิทธิการเข้าถึงวัคซีน รัฐบาลไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ การบริหารจัดการเรื่องหน้ากากอนามัย วัคซีน รวมถึงระบบสาธารณสุขของประเทศไม่มีประสิทธิภาพ **มุมมองต่อการเมือง** คนไทยมองว่าปัญหาทางการเมืองในประเทศไทยยังคงมีอย่างต่อเนื่อง แม้จะเกิดโรคระบาดแต่ก็ยังมีผู้คนจำนวนมากมาชุมนุมประท้วงขับไล่รัฐบาลโดยไม่หวั่นกลัวการติดเชื้อ **มุมมองต่อการเรียนออนไลน์** คนไทยมองว่าการเรียนแบบออนไลน์ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่น่าสนใจ ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังเป็นภาระของผู้ปกครองที่ต้องสอนบุตรหลานด้วยตนเอง **มุมมองต่ออาชีพ** คนไทยมองว่าอาชีพที่รับส่งอาหารหรือไรเดอร์มีสิทธิเหนือบุคคลทั่วไปในการเข้าไปซื้ออาหารในห้างหรือร้านค้าได้ **มุมมองต่อเศรษฐกิจหรือคุณภาพชีวิต** คนไทยมองว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ส่วน **มุมมองต่อผู้ไม่ติดเชื้อโควิด-19** นั้นคนไทยมองว่าผู้ที่ไม่ติดเชื้อโควิด-19 นับว่าเป็นบุญหรือโชคดีมาก

สำหรับลักษณะการใช้ภาษาในภาพล้อประกอบด้วยรูปสัญลักษณ์ (signifier) ที่เป็นอวัจนภาษาและวัจนภาษา อวัจนภาษาที่ใช้ ได้แก่ การใช้ภาพและสี โดยภาพมีลักษณะเป็นภาพจริง ภาพเกินจริง ภาพการ์ตูน และภาพอีโมจิ ส่วนวัจนภาษาที่ใช้ ได้แก่ การเล่นเสียง การเล่นคำ การใช้คำไม่สุภาพ การใช้ถ้อยคำนัยแฝง การใช้ถ้อยคำเกินจริง การใช้ถ้อยคำแบบหักมุม การดัดแปลงชื่อ การอ้างคำพูด การใช้อุปมาอุปไมย การใช้ความเปรียบ การใช้อุปมาทางการเห็น การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ และการใช้โครงสร้างขนานความ การใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวใช้สื่อความหมาย (signified) ถึงมุมมองของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งล้วนเป็นความหมายโดยนัย มีเจตนาเพื่อสร้างความตลกขบขัน ล้อเลียน ไปจนถึงประชดประชันเสียดสี แสดงให้เห็นความสามารถในการรังสรรค์ภาษาหรือการใช้กลวิธีทางภาษาในภาพล้อเพื่อช่วยสร้างอารมณ์ขันคลายความตึงเครียดให้แก่คนไทย และช่วยลดทอนความรุนแรงของเรื่องที่กำลังกล่าวถึงโดยเฉพาะประเด็นที่เป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลโดยตรงหรือพาดพิงถึงรัฐบาลในเรื่องเศรษฐกิจซึ่งมักมีลักษณะแฝงการประชดประชันเสียดสี นอกจากนี้ภาพล้อดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของคนไทย ได้แก่ สะท้อนความเป็นผู้มีอารมณขันของคนไทย สะท้อนอิทธิพลของกลุ่มผู้มีอำนาจหรือชนชั้นในสังคมที่มีสิทธิเหนือประชาชนและมีโอกาสเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้องได้มากกว่า รวมถึงสะท้อนความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องบุญที่ช่วยหนุนนำให้ชีวิตประสบแต่ความโชคดี สามารถรอดพ้นจากการติดเชื้อโรคโควิด-19 ได้

ผลการศึกษาด้านมุมมองดังกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rodsap, Rodpan, & Suklek (2022) ที่ศึกษาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์แสดงถึงความกลัวและความเศร้าจากการระบาดของโรคโควิด-19 พบว่าคนไทยใช้ถ้อยคำแสดงถึงความกลัวและความเศร้าจากการระบาดของโรคโควิด-19 หลากหลายลักษณะ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongsakun (2021) ที่ศึกษาการสื่อความหมายและกลวิธีการใช้ภาษาในเพลงเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 พบว่ามีการสื่อความหมายด้านการใช้ชีวิตและด้านการต่อสู้โรคโควิด-19 เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่าง การกักตัว การขาดแคลนหน้ากากอนามัย การมีผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก การที่นักการเมืองไม่ได้แก้ปัญหาอย่างจริงจัง เป็นต้น สะท้อน

ให้เห็นว่าเป็นประเด็นที่คนไทยให้ความสำคัญหรือมีผลกระทบต่องานชีวิตและจิตใจอย่างมาก จึงนำมาถ่ายทอดเพื่อสื่อถึงความคิด อารมณ์ความรู้สึกที่มีร่วมกัน

ส่วนผลการศึกษาด้านลักษณะการใช้ภาษาในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่ศึกษาการใช้ภาษาจากภาพล้อในสื่อออนไลน์เช่นเดียวกัน อาทิ งานวิจัยของ Ngamleaur (2016) ที่ศึกษาวิเคราะห์ภาพล้อสังคมไทยในสื่อสังคมออนไลน์ และงานวิจัยของ Mahamontri (2021) ที่ศึกษาสัญญาณในสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้แสดงถึงสภาพอากาศร้อนในประเทศไทย โดยพบว่ามีการใช้วาทะภาษา ได้แก่ ภาพ และใช้วาทะภาษาเพื่อสื่อถึงความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย ลักษณะถ้อยคำที่พบว่ามีการใช้เหมือนกัน ได้แก่ การใช้คำไม่สุภาพ และการใช้ภาพพจน์ความเปรียบ หากพิจารณาในประเด็นที่เน้นการสร้างอารมณ์ขัน ภาพล้อเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในแอปพลิเคชันไลน์มีลักษณะการใช้ภาษาใกล้เคียงกับการสร้างอารมณ์ขันในข้อความสั้นสำเร็จรูปหรือ SMS (Glahwikgid, 2005) มากที่สุด กล่าวคือพบ 5 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำถาม การใช้คำคล้องจอง การใช้ภาพพจน์ การหักมุม และการล้อเลียนโดยอ้างถึงบุคคล นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้ภาษาที่มีเจตนาเสียดสีเพื่อสร้างอารมณ์ขันมีลักษณะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sangkhaman (2016) ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาในวัฒนธรรมเสียดสีจากการแสดงจำพวกหน้าม่าน ได้แก่ การใช้ถ้อยคำเชิงคำถามวาทศิลป์ และการใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งนอกจากการเสียดสีจะช่วยสร้างอารมณ์ขันแล้วยังสามารถลดความไม่สุภาพได้อีกด้วย จึงเห็นได้ว่าภาษาที่ใช้สร้างอารมณ์ขันมีลักษณะหลากหลาย และคนไทยสามารถเลือกนำมาใช้สื่ออารมณ์ความรู้สึกนึกคิดในสื่อชนิดต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันยังคงมีการสื่อสารมุมมองเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ทางสังคมด้วยภาพล้อ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2565 เป็นต้นมา การส่งภาพล้อที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ได้ลดลงอย่างมากและมักเป็นภาพซ้ำกับช่วงปี พ.ศ. 2564 แสดงว่าคนไทยมีมุมมองเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ไปในทางที่ดีขึ้น มีความวิตกกังวลน้อยลงเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับวัคซีน สถานพยาบาลมียารักษาเพียงพอ อาการของโรคมีความรุนแรงน้อยลงจนคล้ายไข้หวัดธรรมดา ส่งผลให้อัตราการเสียชีวิตน้อยลงตามไปด้วย ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจึงสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยในสื่อกับปัจจัยทางสังคมที่เป็นแรงขับเคลื่อนการสร้างสรรค์ผลงานได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะการศึกษา

ควรมีการศึกษามุมมองและกลวิธีการใช้ภาษาของคนไทยในประเด็นอื่น ๆ จากภาพล้อในสื่อออนไลน์ เนื่องจากทำให้เห็นประเด็นที่คนไทยสนใจในขณะนั้น รวมถึงลักษณะการสร้างสรรค์ภาษาที่อาจเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม

References

- Angkapanichkit, J. (2019). Kan Wikhroa Khorkhwam. [Discourse Analysis]. 2nd ed. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- BBC News Thailand. (2020, March 3). Virus Corona: Drama nakak anamai khat talad-jaekfree-recycle. [Coronavirus: Face mask drama shortages-free giveaways-recycling]. Retrieved 26 November 2022, from <https://www.bbc.com/thai/thailand-51717574> (In Thai)
- Center for COVID-19 Situation Administration Ministry of Interior. (2021, July 15). Sathanakarn COVID-19 nai pratet Thai. [The COVID-19 situation in Thailand]. Retrieved 4 June 2022, from <https://www.mocovid.com/15/07/2021/uncategorized/4035/> (In Thai)
- Chiewchan, S. (2021). Karn Chai Phasa Nai Khaw Karn Phrae Rabat Khong Rok COVID-19 Jak Website Nangsuephim Online. [The Language Use in News about the COVID-19 Pandemic from Online Newspaper Websites]. *Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Sawan Rajabhat University Academic Journal*, 8(1), 72-89. Retrieved 17 March 2022, from

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hssnsru/article/download/247999/171020/902323> (In Thai)

Dailynews Online. (2021, July 21). Phoo chiewcham chee COVID khra cheewit chao India makkwa thee prakat 10 thao. [Expert points out COVID has killed 10 times more Indians than announced]. Retrieved 19 November 2022, from <https://www.dailynews.co.th/news/76356/> (In Thai)

Dechawong, S., Yannawaro, Phramaha W., & Mahaweero, Phramaha S. (2021). COVID-19: Karn Plianplaeng Nai Phasa Thai. [Changes in the Thai Language]. *Journal of Educational Review*, 8(2), 410-420. Retrieved 28 November 2022, from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/250997/169320> (In Thai)

Department of Disease Control Ministry of Public Health. (2022). Sathanakarn phoo tid cheua COVID-10 update rai wan. [Daily updates of COVID-19 cases]. Retrieved 17 March 2022, from <https://ddc.moph.go.th/covid19-dashboard/> (In Thai)

Fankhamsai, N., Kankhet, S., Lusonthi, O., Pheukniam, A., & Jiaphong, S. (2022). Watjanakam COVID-19 nai seu online: Praphet watjanakam lae khwammmai. [The Speech Acts of the Word 'COVID-19' in Online Media: Types and Meanings]. *Aksara Pibul Journal*, 3(2). 33-50. Retrieved 5 July 2023, from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/APBJ/article/download/256265/174322/995103> (In Thai)

Figure 1 The Number of Infected Patients (personal communication, July 15, 2021)

Figure 2 The Number of Deaths (personal communication, July 23, 2021)

Figure 3 Infection (personal communication, July 23, 2021)

Figure 4 Infection Test (personal communication, July 22, 2021)

Figure 5 Disinfection (personal communication, September 28, 2021)

Figure 6 Wearing a Mask (personal communication, July 21, 2020)

Figure 7 Curfew (personal communication, April 22, 2020)

Figure 8 Vaccine Brand Names (personal communication, August 30, 2021)

Figure 9 mRNA Vaccine (personal communication, July 27, 2021)

Figure 10 Donated Vaccine (personal communication, July 28, 2021)

Figure 11 Hospital Bed Shortage (personal communication, July 29, 2021)

Figure 12 COVID Applications (personal communication, July 21, 2021)

Figure 13 Face Mask Management (personal communication, March 6, 2020)

Figure 14 Vaccine Management (personal communication, July 26, 2021)

Figure 15 RT PCR Test (personal communication, July 21, 2021)

Figure 16 Protest (personal communication, August 11, 2021)

Figure 17 Online Classrooms (personal communication, July 21, 2021)

Figure 18 Online Test (personal communication, August 21, 2021)

Figure 19 Teachers, Parents and Students (personal communication, July 21, 2021)

Figure 20 Riders (personal communication, August 6, 2021)

Figure 21 Economic Regression (personal communication, June 26, 2020)

Figure 22 Anti-crisis Menu (personal communication, July 23, 2021)

Figure 23 Food during COVID (personal communication, July 23, 2021)

Figure 24 Debts (personal communication, July 23, 2021)

Figure 25 Loans (personal communication, July 23, 2021)

Figure 26 Non-infection (personal communication, July 21, 2021)

- Glahwikgid, W. (2005). Aromkhan nai khorkhwam san samretroop. [Humour in Text SMS]. Master Thesis, M.A. in Thai Language Education, Srinakharinwirot University, Thailand. (In Thai)
- Infectious Diseases and Epidemiology Clinicians Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital Mahidol University. (2020). Kwamroo pheunthan COVID-19 part 1. [Basic knowledge on COVID-19 part 1]. Retrieved 10 March 2022, from <https://bit.ly/3aj4Ru1> (In Thai)
- Khunjaroen, N., Trailak, R., & Banjongawat, S. (2021). Karn Suksa Watjanakam Bon Poster Ronnarong Kiewkab Karn Pongkan Cheua Virus COVID-19 Nai Pratet Farangset. [A Study of Speech Acts in Campaign Posters for COVID-19 Prevention in France]. The 14th National and International Humanities and Social Sciences (HUSOC) Network Conferences, pp. 350-363, July 15-16, 2021. Faculty of Humanities, Naresuan University, Thailand. (In Thai)
- King Chulalongkorn Memorial Hospital Thai Red Cross Society. (2021). COVID-19 saiphan Omicron. [COVID-19 Omicron strain]. Retrieved 17 March 2022, from <https://bit.ly/3tdYRJA> (In Thai)
- Komchadluek Online. (2021, August 11). Duan salai karn chumnum "mob 11 August" klum thalu fa laila thorarat thee Anusaowaree Chaisamoraphum. [Urgent the "11 August mob" is dispersed. The thalu fa group dispels tyrants at Victory Monument]. Retrieved 29 November 2022, from <https://www.komchadluek.net/news/478347> (In Thai)
- Krungthep Turakij. (2021, July 30). Khrai dai cheet 'vaccine Pfizer' thung Thai laew 1.5 lan dose. [Who qualifies for the 1.5 million doses of Pfizer vaccine that have reached Thailand?]. Retrieved 5 June 2022, from <https://www.bangkokbiznews.com/social/951857> (In Thai)
- Krungthep Turakij. (2021, August 2). Ran aharn nai hang-soon karnkha harm seu klab! Sang delivery thaonan. [No takeaways from restaurants in department stores and shopping malls! Delivery only]. Retrieved 30 November 2022, from <https://www.bangkokbiznews.com/business/952464> (In Thai)
- Mahamontri, W. (2021). Sanya Nai Suesankhom Online Thee Chai Sadaeng Theung Saphap Akart Ron Nai Prathet Thai. [Signs on Social Media Used to Convey the Meaning of Hot Weather in Thailand]. The 14th National and International Humanities and Social Sciences (HUSOC) Network Conferences, pp. 874-888, July 15-16, 2021. Faculty of Humanities, Naresuan University, Thailand. (In Thai)
- Ngamleur, S. (2016). Karn Suksa Wikroa Phaplor Sangkhom Thai Nai Suesangkhom Online. [An Analytical Study of the Thai Society Satire in Online Social Media]. *KKU International Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(1), 50-79. (In Thai)
- Niyomsin, K. & Sriworran, S. (2019). Konlawithee kharn siadsee nai cartoon karnmuang khong Buncha Kamin [Techniques of satire in political cartoons by Buncha Kamin]. *Journal of Liberal Arts, Rangsit University*, 15(1), 103-118. (In Thai)
- Open Development Thailand. (2020). Karn rabat. [Outbreak]. Retrieved 17 March 2022, from <https://thailand.opendevlopmentmekong.net/th/topics/pandemics-covid-19/> (In Thai)
- Panpothong, N. (2013). Wathakam Wikhroa Cheung Wiphak Tam Naew Phasasart: Naewkhid Lae Karn Nam Ma Suksa Wathakam Nai Phasa Thai. [Critical Discourse Analysis in Linguistics: Concepts and Implementations in the Study of Discourse in Thai Language]. (2nd ed). Bangkok: Academic Publication Project, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Petcharavej Hospital. (2021). Triamkhwamphrom COVID saiphan Angkrit. [Prepare for the English strain of COVID]. Retrieved 17 March 2022, from https://www.petcharavejhospital.com/th/Article/article_

- detail/British-strain-of-Covid (In Thai)
- Petcharavej Hospital. (2021). COVID saiphan Delta khu aria phraephan dai ruadrew khaenai. [What is the Delta variant of COVID? How quickly does it spread?]. Retrieved 17 March 2022, from https://www.petcharavejhospital.com/th/Article/article_detail/Delta-strain-of-Covid (In Thai)
- Phadungcheevit, J. J. (2008). Watthatham Kransuesarn Lae Attalak. [Culture, Communication, and Identity]. 2nd ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Rodsap, N., Rodpan, S., & Suklek, P. (2022). Conceptual Metaphors of Fear and Sadness in Covid-19 Plague. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 18(2), 337-347.
- Sungkaman, U. (2016). Konlawithee thang phasa nai watjanakam siadsee pheu sang khwam talokkhobkhan khong Thai. [Linguistic Strategies Used in Satirical Discourse to Create the Thai Sense of Humor]. *Humanities Journal*, 23(1).154-178. (In Thai)
- Sungkaman, U. (2019). Konlawithee karn leekiang khwam mai suphab nai sticker Line. [Strategies in Avoiding Impoliteness of Line Stickers]. In Proceedings of the 6th Joint International Conference on Korean Studies and Thai Studies: Thai-Korean Cultural Pluralism in Digital Society Context. 25-27 July 2019. Pattani: Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University Pattani Campus. (In Thai)
- Sanguanpong, S. (2020). Aromkhan nai raikarn Toey Tiaw Thai. [The Humour In Toey-Tiew-Thai]. Master Independent Study in Thai Language for Career Development. Silpakorn University, Thailand. (In Thai)
- Thai PBS. (2020, April 2). Ratchakitja pratet curfew tua pratet wela 22.00-04.00. [Royal Thai Government Gazette announces curfew nationwide from 22.00 to 04.00]. Retrieved 9 June 2022, from <https://www.thaipbs.or.th/news/content/290594> (in Thai)
- Thongsakun, R. (2021). Karn Seu Khwammai Lae Konlawithee Karn Chai Phasa Nai Phleng Kiewkab Sathanakarn COVID-19. [The Communication and Linguistic Techniques in Songs Related to the COVID-19 Situation]. *Udon Thani Rajabhat University Journal of Humanities and Social Science*, 10(2), 57-76. (In Thai)
- Trakoonphew, J. (2020). Karn Lorlian Nai Page Facebook Praphet Siadsee Karnmuang. [Parody in Facebook Pages in the Category of Political Satire]. *CRRU Journal of Communication Chiangrai Rajabhat University*, 3(1), 45-75. (In Thai)
- Vichaivej International Nongkhaem Hospital. (2021). COVID-19 saiphan Delta 5-10 winatee kor tid dai. [COVID-19 Delta variant 5-10 seconds can be contracted within 5-10 seconds]. Retrieved 17 March 2022, from <https://bit.ly/3PYIc6G> (In Thai)
- Vichaivej International Nongkhaem Hospital. (n.d.) Trawt ha cheua COVID-19 bab RT-PCR kab ATK tang kan yangrai. [What is the difference between RT-PCR and ATK in COVID-19 detection?]. Retrieved 4 June 2022, from <https://bit.ly/3MpBHXG> (In Thai)